

Les propostes d'actuació en salut mental al districte de Ciutat Vella

Propostes des de la Taula de Salut Mental

Barcelona, 4 de juliol de 2018

**Ajuntament
de Barcelona**

Les visions i propostes expressades en aquest document de treball responen a les propostes de les persones participants a la Taula de Salut Mental del Districte de Ciutat Vella i de l'estructuració de la Secretaria Tècnica de la Taula. Per tant, no necessàriament representen a l'Ajuntament de Barcelona o al seu equip tècnic.

Spora Sinergies SCCL

<http://www.spora.ws>

.....

1. Introducció

El document que es presenta és un document de treball fruit d'una sessió compartida amb els membres de la Taula de Salut Mental (TSM) del districte de Ciutat Vella, anomenat *Propostes d'actuació al districte de Ciutat Vella*. El seu objectiu és:

- Elaborar propostes (línies d'acció) per intervenir sobre l'estat de la situació actual de la salut mental al districte.

El que es presenta en aquest document no pretén donar solucions a tot i menys encara proposar totes les opcions de resposta possibles. El que sí que pretén és que les propostes que es recullen tinguin validesa i consens entre les persones membres de la Taula i que donin sortida a algunes de les necessitats detectades al districte de Ciutat Vella.

En aquest sentit, el valor rau en el fet de poder concretar propostes relacionades amb la Salut Mental al districte de manera conjunta, articulant i creant sinergies entre els diferents membres que operen a la Taula de Salut Mental. Per tant, recull aquelles propostes d'acció sobre les quals les persones participants estan d'acord vers el seu estat en el districte.

Es dona per suposat que les propostes d'acció en Salut Mental que es podrien articular al districte de Ciutat Vella no s'esgoten en aquest document. Aquest informe mostra allò que ha emergit d'una sessió de treball i que s'ha consensuat de manera grupal. Així mateix, tampoc pressuposem que les propostes plantejades siguin una sortida a les necessitats de manera perpètua i immutable, ja que la realitat és canviant i, per tant, les necessitats i les seves sortides, també ho són.

Finalment, cal senyalar que aquest informe pretén ser un punt de partida a l'hora de realitzar accions al districte per part de la Taula de Salut Mental a partir de la constitució de comissions operatives de treball.

2. Propostes d'acció en salut mental a Ciutat Vella

Proposta 1. Articular dels serveis i projectes per joves

La TSM posa de manifest que al districte hi ha molts serveis que actuen pel benestar dels i les joves però que no ho fan, sempre, de manera coordinada i conjunta, existint solapaments i buits d'actuació. Per tal de fer front a aquesta realitat al districte, la TSM proposa posar atenció a l'articulació d'aquests recursos.

A més, es posa de manifest que es posen en marxa dos dispositius de joves al districte i que caldria donar-los a conèixer. Aquests dispositius són: Aquí t'escoltem i la Tarda Jove.

Objectiu de la proposta:

- Articular tots els serveis i programes que treballen amb i per a joves del districte, aprofitant que s'inauguren dos serveis nous al territori (*Konsulta'm i Aquí t'escoltem*)

Per tal de poder fer un treball més eficient i coordinat es considera oportú crear un espai on es trobin totes les entitats, serveis i programes que intervinguin amb joves del districte, articulant una xarxa on es comparteixi la informació en clau de districte i de joves.

Indicadors generals:

- * Presentar els dos dispositius nous del districte a totes les entitats i serveis de joves
- * Realitzar un mapa que contingui tota la informació sobre què s'està fent al districte en clau de joves

Agents clau:

- * CIAJ, Centres Educatius de Secundària, Taula de Joves (Gòtic, Raval,...), PIJ, Punt JIP, Espais Franja, Fundació Adsis, Esplais i/o agrupaments, EAP, Aquí t'escoltem, Konsulta'm.

Objectius del Pla de Salut Mental de Barcelona:

- * Objectiu 2.1) Afavorir una atenció integral i en l'entorn comunitari a les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies.

Proposta 2. Organització d'unes Jornades sobre l'habitatge i persones amb problemes de SM

La TSM detecta que al districte de Ciutat Vella hi ha una necessitat relacionada amb l'habitatge de les persones que tenen problemes de Salut Mental. Aquesta necessitat pot millorar si es pren plena consciència d'aquest fet. Per això, la TSM proposa organitzar unes jornades que relacionin aquests dos temes clau: habitatge i Salut Mental.

Objectiu de la proposta:

- Organitzar unes jornades sobre habitatge i Salut Mental per tal de visibilitzar les necessitats del districte en aquest sentit.
- Recollir i fer paleses les necessitats detectades en relació a l'habitatge de les persones amb problemes de SM ateses als diferents serveis del districte: suport a l'autonomia a la pròpia llar, llars amb suport i llars residencials.

Al districte de Ciutat Vella hi ha realitat molt concreta sobre l'habitatge que respon a una precarietat i especulació de la vivenda en tots els sentits. Quan aquesta realitat es concreta i es relaciona amb l'habitatge i la Salut Mental, aquesta realitat encara es veu més agreujada.

La TSM destaca la importància de parlar amb propietat i amb coneixement de causa sobre els recursos en habitatge. Per això, aquesta jornada, entre altres, permetria acotar, definir i aclarir certs conceptes i recursos. En aquest sentit, per exemple, quan es parla de "pisos tutelats" s'ha de fer tenint en compte totes les seves particularitats, entenent que no és el mateix la tutela i el suport.

Una altra proposta de la TSM relacionada amb aquesta Jornada d'habitatge és la importància de recollir les dades existents sobre el districte i fer una comparativa amb altres districtes per analitzar i tenir una consciència real de la situació i, a partir d'aquí, poder fer l'anàlisi corresponent i transmetre-ho a la taula política.

Indicadors generals:

- * Fer una jornada de presentació de les dades recollides
- * Fer una comparativa amb altres districtes

Agents clau:

* Oficina de l'Habitatge, CSMA Ciutat Vella, Servei de Rehabilitació Comunitària, CECAS, IMD, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, COSMIA

Objectius del Pla de Salut Mental de Barcelona:

* Objectiu 2.4) Promoure l'accés i el manteniment de serveis d'habitatges a les persones amb problemes de salut mental.

Proposta 3. Coneixement compartit sobre recursos i treballs en Salut Mental

La TSM posa de manifest la necessitat de compartir la informació i el coneixement de tot el que s'està fent sobre la Salut Mental al territori, per tal de poder sumar forces. Actualment, es detecta que el treball està sectorialitzat en Departaments de l'Ajuntament sense una transversalitat que aglutini tots aquests treballs.

Objectiu de la proposta:

- Compartir el coneixement sobre les actuacions en Salut Mental al districte amb la finalitat de poder sumar i poder crear intervencions més afinades.
- Construir una eina o un espai (virtual o físic) per a poder compartir aquesta informació.

La TSM pensa que s'hauria d'incloure a tots els grups i serveis que treballen la salut mental al territori, entenent que hi hauria d'haver una persona dedicada només a això. Una possibilitat seria fer aquesta tasca a través de la TSM però, per fer-ho, es necessitaria una continuïtat de la mateixa i, inclús, es pensa en un altre format (digital).

Una de les propostes que planteja la TSM és crear una web o una plataforma online que permeti aglutinar, coordinar, interactuar i fer visible tots els projectes i serveis relacionats amb la Salut Mental. La idea seria crear un mapa de projectes.

Es considera que el mapa d'actius és un primer pas d'aquesta plataforma.

Indicadors generals:

* Realitzar reunions periòdiques on es difongui aquest coneixement compartit.

Agents clau:

* Totes les entitats del barri + un agent que aglutini i coordini tota la informació

Objectius del Pla de Salut Mental de Barcelona:

(no es descriuen)

Proposta 4. Intervenció comunitària amb famílies migrades amb dificultats intergeneracionals a Ciutat Vella

La TSM detecta que a Ciutat Vella hi ha una necessitat que cal abordar i és el fet de poder **actuar de manera comunitària** amb aquelles famílies que tenen dificultats de gestionar certs aspectes socials, emocionals i culturals entre les **diferents generacions de la família**.

Objectiu de la proposta:

- Abordar les dificultats intergeneracionals de les famílies d'origen cultural divers des d'una perspectiva transcultural.

Indicadors generals:

* Elaborar un document amb una proposta d'intervenció concreta per famílies amb dificultats culturals i intergeneracionals que defineixi uns objectius que es converteixen en línies d'actuació concretes.

Agents clau:

* SATMI, SSB, mediadors culturals del districte, CSMIJ, EAP, Escoles, IES, Aquí T'escoltem, Tarda Jove, líders de les diferents comunitats.

Objectius del Pla de Salut Mental de Barcelona:

* Objectiu 1.1) Promoure la salut mental, la resiliència i el benestar emocional de la població

Proposta 5. Espais de reflexió i debat d'intercanvi professional relacionat amb la interculturalitat

La TSM formula una proposta en relació a la problemàtica detectada al districte relacionada amb la manca d'espais de reflexió, debat, reflexió i pensament entre les persones professionals que intervenen al districte. La proposta es concreta en **oferir espais d'intercanvi professional** on es debatin, de manera conjunta, tot tipus de temàtiques d'interès, especialment, el tema de la interculturalitat que tant afecta al districte.

Objectiu(s) de la proposta:

- Crear espais de debat i reflexió professional conjunt on es pensin les posteriors actuacions.
- Atendre millor a les persones des d'una perspectiva desconstruïda.

La **finalitat de la proposta és doble**. Per una banda, cal crear espais de **treball conjunt** per pensar i reflexionar sobre com es vol actuar. A més, cal fer-ho de manera conjunta les persones professionals per tal d'actuar des d'una coherència discursiva. Per altra banda, aquesta reflexió portaria a crear, segurament, **espais de formació i supervisió del treball** per tal de poder garantir aquesta coherència.

Al districte de Ciutat Vella es considera que un dels temes que cal repensar és el tema de la interculturalitat. Tanmateix, aquest no seria l'únic, ja que la intersectorialitat, el dret a la informació o la participació veïnal serien altres temes que caldria abordar en aquests espais de reflexió i debat.

Indicadors generals:

- * Espais de debat i reflexió sobre interculturalitat
- * Formació a tots/es els/les agents sobre interculturalitat
- * Extreure línies de treball sobre la manera d'intervenir en casos de violència i salut mental derivades del xoc cultural
- * Crear una comissió permanent de treball de casos
- * Crear espais de trobada amb veïns/es del districte (perquè??)

Agents clau:

* Veïns/es del barri, agents que treballen amb persones d'origen divers, tots/es els/les professionals de Ciutat Vella que treballen en SM, serveis i equipaments públics, serveis sanitaris, centres educatius, voluntaris/es de les associacions.

Objectius del Pla de Salut Mental de Barcelona:

(no es descriu)

Proposta 6. Foment d'accions lúdic-culturals i artístiques en espais comunitaris

La TSM detecta que a Ciutat Vella els veïns i veïnes es troben i es comparteixen des d'espais diferenciats per grups i comunitats diverses. En canvi, no hi ha interrelació ni un sentit de pertinença, obviant el sentiment de "comunitat".

En aquest sentit, la TSM considera oportú poder fomentar espais on totes les realitats de veïns i veïnes puguin participar per tal d'apropar-les i crear comunitat.

La metodologia que es planteja per aquests espais és de la proposta d'espais lúdics, culturals i artístics, ja que aquests permeten visibilitzar-se des d'allò simbòlic, permetent expressar més enllà de la paraula i promovent el valor de la diferència i la riquesa que comporta la mateixa.

Objectiu de la proposta:

- Crear espais artístics i culturals amb la finalitat d'apropar les diferents comunitats que viuen al districte per tal de crear comunitat
- Promoure la participació de veïns i veïnes
- Promoure el valor de la diferència

Indicadors generals:

- * Número de participants en els espais
- * Número d'activitats ofertes
- * Número d'artistes involucrats
- * Enquestes de satisfacció

Agents clau:

- * AAVV, Centres Cívics, entitats.

Objectius del Pla de Salut Mental de Barcelona:

- * Objectiu 2.5) Garantir la participació activa de les persones amb problemes de salut mental en la vida cívica, cultural i lúdica de la ciutat.

Proposta 7. Millorar la xarxa i la coordinació entre els i les professionals que atenen a treballadores sexuals amb problemes de SM

La TSM proposa millorar la coordinació entre els i les professionals que atenen a treballadores sexuals amb problemes de Salut Mental.

Tanmateix, queda pendent articular una proposta més concreta.

Objectiu de la proposta:

- Donar a conèixer el servei de SAS (Servei d'Atenció Socioeducativa)
- Protocol de coordinació

Indicadors generals:

(no es descriuen)

Agents clau:

* SAS, CSMA, psiquiatria intercultural

Objectius del Pla de Salut Mental de Barcelona:

* Objectiu 2.1) Afavorir una atenció integral i en l'entorn comunitari a les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies.

* Objectiu 2.2) Promoure la detecció i l'atenció precoç dels problemes mentals especialment en col·lectius vulnerables.

Proposta 8. Prevenir l'abús sexual infantil

Des de la TSM es vol posar de rellevància que moltes persones que han patit abús sexual infantil desenvolupen problemes de salut mental en l'edat adulta. Per tant, es proposa treballar la prevenció de l'abús sexual en la infància i sensibilitzar sobre aquesta problemàtica.

Una de les estratègies per abordar-ho és la de treballar la prevenció als centres educatius formals i els d'educació no formal. No només a través de la formació en la detecció d'aquest tipus de violència sinó en el coneixement dels recursos que hi ha disponibles i als que poden accedir els/les docents en cas que els faci falta.

També es proposa fomentar la comunicació entre tots els agents implicats per tal que aquesta prevenció sigui més efectiva.

Objectiu de la proposta:

- Detectar i prevenir l'abús sexual infantil en els primers moments en que es dona.
- Prevenir futurs problemes de SM en adults que han patit abús sexual infantil.
- Conèixer els recursos disponibles i els protocols implicats.
- Sensibilitzar a tota la població sobre aquest tema, especialment als professionals educatius.

Indicadors generals:

* Implantar programes de prevenció a l'abús sexual en escoles i centres d'educació no formal.

* Disminució de l'abús sexual infantil

Agents clau:

* Professionals de la salut, EAP, programes existents que treballen sobre l'abús sexual infantil.

Objectius del Pla de Salut Mental de Barcelona:

* Objectiu 1.1) Promoure la salut mental, la resiliència i el benestar emocional de la població

Proposta 9. Acompanyament familiar per fomentar l'ús saludable de les noves tecnologies

La TSM considera necessari fomentar un ús saludable de les noves tecnologies i prevenir, així, problemes de salut mental. Per promoure això la TSM proposa crear espais i eines d'acompanyament a famílies que, inevitablement, ha d'anar de la mà d'una reflexió sobre el tipus de llenguatge que cal seguir i ha de comptar amb el coneixement i experiència de les famílies.

En aquest sentit, el que s'està proposant és crear espais de co-creació d'eines per tal de poder arribar a solucions compartides, consensuades i coordinades per aquest fenomen, més que no pas "capacitar" a les famílies.

Objectiu de la proposta:

- Cercar, de manera participativa, eines per a un ús saludable de les tecnologies.
- Crear espais per a desenvolupar aquest ús saludable.
- Incloure el coneixement i la participació de les famílies en totes les fases del procés, especialment en la creació d'eines.
- Fer acompanyament a les famílies.

Indicadors generals:

- * Número de tallers i sessions desenvolupades.
- * Qüestionari de satisfacció pre/post.
- * Seguiment als sis mesos.

Agents clau:

- * Serveis Socials, EAP i centres educatius, EIPI/CDIAP, ASPB (salut comunitària), CSMIJ, CAP, Casals Infantils i Juvenils, entitats de lleure.

Objectius del Pla de Salut Mental de Barcelona:

- * Objectiu 2.2) Promoure la detecció i l'atenció precoç dels problemes mentals especialment en col·lectius vulnerables.